“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalının redaksiya heyəti

Baş redaktor

Sakit YAQUBOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Redaksiya heyəti:

Ziyad SƏMƏDZADƏ *iqtisad elmləri doktoru,*
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü

Şahin SADIQOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Ədalət MURADOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Vahid NOVRUZOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Nazim İMANOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Süleyman QASIMOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Səlim MÜSLÜMOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Tahir BUDAQOV *tibb üzrə fəlsəfə doktoru*

Azər ƏMİRASLANOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Mehman TAĞIYEV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Saleh MÖVLAMOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Alxan MANSUROV *məsul katib*

“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalının rubrikaları

- Statistikanın inkişaf strategiyası və taktikası
- Statistik təsnifatlar, standartlar və registrlər
- Statistik müşahidə metodları
- Statistik məlumatların toplanması, işlənməsi, saxlanması və yayıl-ması texnologiyası
- İnformasiya şəbəkəsi, məlumat bazası, məlumat bankları
- Statistik informasiya sisteminin təkmilləşdirilməsi
- Milli Hesablar Sistemi
- Statistik tədqiqatlar
- Statistika sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq
- Statistika: xronika, informasiya
- Biblioqrafiya: yeni nəşrlər
- Oxucuların rəy və təklifləri
- Statistika: rəsmi sənədlər
- Statistika: metodoloji təminat (metodoloji əlavələr)
- Statistika: faktlar və proqnozlar (statistik əlavələr)

Mündəricat

səh.

İQTİSADİ-STATİSTİK TƏDQİQATLAR

Əvəz Ələkbərov, Orxan Bağırov, Elnarə Əhmədova
İqtisadiyyatın diversifikasiyası istiqamətində həyata keçirilmiş islahatlara baxış........................... 4

Zərifə Hüseynova
Milli Dayanıqlı İqtisadi İnkişaf modeli Heydər Əliyevin iqtisadi strategiyasının məntiqi nəticəsidir.. 9

Rasim Səfərov, Arzu Tağıyeva
Azərbaycanda mövcud iqtisadi və sosial inkişaf meyillərinin ətraf mühitə təsirlərinin dayanıqlı inkişaf baxımından qiymətləndirilməsi.. 16

Elman Qasımzadə, Nigar Hüseynli
Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafı fonunda qiymətlərin səviyyəsi və dinamikası........................ 28

Saleh Mövlamov, Nazilə Ağayeva
Süd istehsalının statistik tədqiqatının təşkili məsələləri.. 35

Назакят Мамедова
Статистические аспекты международного въездного туризма в Азербайджане................... 46

Xaqani Məcidov
Milli təhlükəsizlik, iqtisadi təhlükəsizlik və qida təhlükəsizliyi zənciri.. 56

METODOLOGİYA

Yadulla Həsənli, Günay Rəhimli
Sosial Hesablar Matrisinin qurulması və tətbiqləri.. 65

Zərifə Nağıyeva, Füzuli Saleh oğlu
İdxal və ixracın statistik modelləşdirilməsi.. 74

Samir Ağayev
Pul və kapital anlayışlarına alternativ yanaşma: pula potensial kapital yanaşması və maliyyə resurslarının ədalətli bölgüsü.. 82

2018-ci İLİN YANVAR-SENTYABR AYLARININ YEKUNU ÜZRƏ ÖLKƏNİN SOSİAL-İQTİSADİ İNKİŞAFINA DAİR GÖSTƏRİCİLƏR

Makroiqtisadi göstəricilər.. 89
Ümumi Daxili Məhsul istehsalı... 91
Maliyyə mənbələri üzrə əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlər... 91
İqtisadiyyatın sahələri üzrə əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin dəyəri... 92
Bütün təsərrüfat kateqoriyaları üzrə bitkiçilik məhsullarının yığımı... 93
Pərakəndə ticarət dövriyyəsinin məhsullar üzrə strukturu.. 93
İqtisadiyyata kredit qoyuluşu.. 94
Dövlət büdcəsinin gəlirləri.. 94
Dövlət büdcəsinin xərcləri... 95
Nəqliyyat sektorunda yük dövriyyəsi... 95
Nəqliyyat sektorunda sərnişin dövriyyəsi.. 96
Azərbaycanın tərəfdaş ölkələrlə xarici ticarət göstəriciləri... 96
İxrac olunan mühüm növ məhsullar.. 97
İdxal olunan mühüm növ məhsullar.. 98

AZƏRBAYCANIN STATİSTİKA TARİXİNİN SƏHİFƏLƏRİNDƏN

Süleymanov Səməd Salman oğlu (anadan olmasının 110 illiyinə).. 99

2018-ci ildə “Statistika xəbərləri” jurnalında dərc olunmuş məqalələrin mövzu-əlifba üzrə siyahısı.. 102

İQTİSADİYYATIN DİVERSİFİKASİYASI İSTİQAMƏTİNDƏ HƏYATA KEÇİRİLMİŞ İSLAHATLARA BAXIŞ

Əvəz Ələkbərov
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
"Maliyyə və maliyyə institutları" kafedrasının müdiri, i.e.d., professor
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: aaalekperov@icloud.com

Orxan Bağırov
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
"Maliyyə və maliyyə institutları" kafedrasının dissertantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: b.orxan07@gmail.com

Elnarə Əhmədova
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
"Maliyyə və maliyyə institutları" kafedrasının dissertantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: elnare17@rambler.ru

Açar sözlər: "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyası, "Strateji Yol Xəritələri", "İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi", "Azərbaycanda İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Fondu", diversifikasiya, milli iqtisadiyyat.
Ключевые слова: Концепция Развития «Азербайджан 2020: взгляд в будущее», «Стратегические Дорожные Карты», «Центр анализа экономических реформ и коммуникаций», «Фонд поощрения экспорта и инвестиций в Азербайджане», диверсификация, национальная экономика.
Keywords: Development Concept "Azerbaijan 2020: Look into the Future", "Strategic Road Maps", "Center for Analysis of Economic Reforms and Communication", "Export and Investment Promotion Fund in Azerbaijan", diversification, national economy.

Əvəz Ələkbərov, Orxan Bağırov, Elnarə Əhmədova
İqtisadiyyatın diversifikasiyası istiqamətində həyata keçirilmiş islahatlara baxış
Xülasə

Məqalədə Azərbaycanda iqtisadiyyatın diversifikasiyası istiqamətində həyata keçirilmiş tədbirlərdən bəhs edilir. İlk növbədə "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyası nəzərdən keçirilmiş və bu konsepsiyada müəyyən edilmiş istiqamətlərin iqtisadiyyatın diversifikasiyası baxımından əhəmiyyəti müəyyən edilmişdir. Daha sonra strateji yol xəritələri nəzərdən keçirilmiş və xəritələrdə müəyyən edilmiş hədəf və prioritetlərin diversifikasiyanı yüksəltmə imkanları təhlil edilmişdir. Sonda isə son illərdə yeni iqtisadi siyasət çərçivəsində yaradılmış dövlət təşkilatlarının əhəmiyyəti vurğulanmışdır.

Аваз Алекперов, Орхан Багиров, Эльнара Ахмедова
Взгляд на реформы, осуществленные в направлении диверсификации экономики

Резюме

В статье рассматриваются меры, принятые для диверсификации экономики в Азербайджане. Во-первых, была рассмотрена Концепция Развития «Азербайджан 2020: взгляд в будущее» и было определено значение направлений, определенных в этой концепции с точки зрения диверсификации экономики. Затем были проанализированы «Стратегические дорожные карты» и потенциал для диверсификации целевых показателей и приоритетов, определенных картами. В итоге было подчеркнуто значение государственных организаций, созданных в рамках новой экономической политики в последние годы.

Avaz Alakbarov, Orkhan Baghirov, Elnara Ahmadova

A look at the ongoing reforms towards economic diversification

Summary

The article is about the measures that have been taken to diversify of the economy in Azerbaijan. Firstly, the Development Concept “Azerbaijan 2020: Look into the Future” was reviewed and the significance of the directions which defined in this concept in terms of diversification of economy was determined. Afterwards, "Strategic Road Maps" were reviewed and the potential of identified targets and priorities for increasing diversification was analyzed. In the end, the importance of state organizations created within the framework of new economic policy in recent years has been emphasized.

Ədəbiyyat

1. M.Hvidt. Economic diversification in GCC countries: past record and future trends. London School of Economics and Political Science. London. UK, 2013.
2. “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 2012-ci il 29 dekabr.
3. “Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi” haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 2016-cı il 6 dekabr.
4. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi. http://iqtisadiislahat.org/pages/profil-1. 02.10.2018.
5. Azərbaycan İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Fondu. http://azpromo.az/about-us/azpromo. 02.10.2018.

MİLLİ DAYANIQLI İQTİSADİ İNKİŞAF MODELİ HEYDƏR ƏLİYEVİN İQTİSADİ STRATEGİYASININ MƏNTİQİ NƏTİCƏSİDİR

Zərifə Hüseynova
Azərbaycan Dillər Universiteti
Fəlsəfə və ictimai elmlər kafedrasının dosenti, i.ü.f.d.
AZ 1014, Bakı şəhəri, Rəşid Behbudov küçəsi 134
e-poçt: zarifa37@mail.ru

Açar sözlər: dayanıqlı inkişaf, iqtisadi strategiya, minilliyin inkişaf məqsədləri, dayanıqlı inkişaf məqsədləri, layiqli əmək.
Ключевые слова: устойчивое развитие, экономическая стратегия, цели развития тысячелетия, цели устойчивого развития, достойный труд.
Keywords: sustainable development, economic strategy, millennium development goals, sustainable development goals, decent work.

Zərifə Hüseynova
Milli Dayanıqlı İqtisadi İnkişaf modeli Heydər Əliyevin iqtisadi strategiyasının məntiqi nəticəsidir
Xülasə

Məqalədə ümummilli lider Heydər Əliyevin bütün imkanlarını, biliyini, iradəsini sərf etdiyi iqtisadi inkişaf strategiyası əsasında imzalanmış "Əsrin müqaviləsi"nin, qəbul edilmiş qanun və dövlət proqramlarının əhəmiyyətindən bəhs edilmişdir. Bunların reallaşması nəticəsində ölkənin makroiqtisadi sabitliyinin təmin edilməsinin prioritet istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi, insan potensialından səmərəli istifadəyə əsaslanan İnsan İnkişafı İndeksinin liberal iqtisadiyyatla bağlılığı, milli iqtisadiyyatın dinamik və dayanıqlı inkişaf modelinin yaradılması məsələləri təhlil edilmişdir. Bununla yanaşı, Heydər Əliyev strategiyasının həyata keçirilməsi nəticəsində ölkənin əldə etdiyi nailiyyətlər göstərilmişdir.

Qeyd edilmişdir ki, BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə qoşulmuş Azərbaycan milli inkişaf problemlərini Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə uyğunlaşdıran, bu məqsədlərin icrası istiqamətində uğurlu nəticələrə imkan verən və fəal siyasəti həyata keçirən ölkələrdən biridir.

Зарифа Гусейнова
Национальная модель Устойчивого Экономического Развития как логический результат экономической стратегии Гейдара Алиева
Резюме

В статье рассматривается важность «Контракта века», подписанного на основе стратегии экономического развития, принятого закона и государственных программ, достигнутых всеми возможностями, знаниями и волей общенационального лидера Гейдара Алиева. В результате их реализации были проанализированы вопросы определения приоритетных направлений для обеспечения макроэкономической стабильности страны, связи индекса человеческого развития с либеральной экономикой, основанного на эффективном использовании человеческого потенциала и создания модели устойчивого

развития и динамики национальной экономики. Наряду с этим, были показаны достижения страны в результате реализации стратегии Гейдара Алиева.

Было отмечено, что Азербайджан, который присоединился целям устойчивого развития ООН, является одной из стран, согласовавших национальные проблемы с целями устойчивого развития, обеспечивающих успешной реализацией этих целей и активно внедряющих политику.

Zarifa Huseynova

National Sustainable Economic Development model is the logical result of Heydar Aliyev's economic strategy

Summary

The article was about the importance of the “Contract of the Century” signed on the basis of nationwide leader Heydar Aliyev with all the capabilities, knowledge, will and strategy of economic development, adopted laws and state programs. As a result of their implementation, identification of the priority areas for ensuring macroeconomic stability in the country, commitment of the Human Development Index based on efficient use of human potential to the liberal economy, creation of the dynamic and sustainable development model of the national economy was analyzed. Moreover, the achievements of the country as a result of implementation of Heydar Aliyev's strategy have been shown.

It was noted that Azerbaijan, which joined the United Nations Sustainable Development Goals, is one of the countries that succeeded in achieving these goals in accordance with the Sustainable Development Goals of national development problems and implementing active policies.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycanın sosial dövlət modeli. www.sia.az
2. Səfərov Səttar. Müstəqillik və iqtisadiyyat. Bakı-2001.
3. Azərbaycan Respublikasında İnsan İnkişafı haqqında hesabat-2003. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının Azərbaycandakı Nümayəndəliyi. 2004.
4. Yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramı. Bakı-2005.
5. Müstəqillik əbədidir, dönməzdir və sarsılmazdır. www.sia.az/17.10.2003.
6. İlham Əliyev. Dövlət quruculuğunun əsas istiqamətləri. www.azleadersays.az\az
7. BMT-nin 2030 Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri. www.ubpo.az/print.php?lang=1&content=1687
8. Əsas Makroiqtisadi göstəricilər. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı. www.cbar.az/assets/3566/1.1.pdf.
9. İlham Əliyev. Bu gün Azərbaycan dünya xəritəsində bir uğur nümunəsidir. http://xalqqazeti.com/az/news/3912
10. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin saytı: www.stat.gov.az

AZƏRBAYCANDA MÖVCUD İQTİSADİ VƏ SOSİAL İNKİŞAF MEYİLLƏRİNİN ƏTRAF MÜHİTƏ TƏSİRLƏRİNİN DAYANIQLI İNKİŞAF BAXIMINDAN QİYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Rasim Səfərov
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Dayanıqlı inkişaf statistikası şöbəsinin müdiri
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: rsafarov@azstat.org

Arzu Tağıyeva
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Dayanıqlı inkişaf statistikası şöbəsinin aparıcı məsləhətçisi
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: arzut@azstat.org

Açar sözlər: dayanıqlı inkişaf, Kuznets əyrisi, adambaşına düşən ÜDM, əhali, çirkləndirici maddələr, STIRPAT, ekonometrik model, elastiklik əmsalı, proqnoz.
Ключевые слова: устойчивое развитие, кривая Кузнеца, ВВП на душу населения, население, загрязнители, STIRPAT, эконометрическая модель, коэффициент эластичности, прогноз.
Keywords: sustainable development, Kuznets curve, GDP per capita, population, pollutants, STIRPAT, econometric model, elasticity coefficient, forecast.

Rasim Səfərov, Arzu Tağıyeva
Azərbaycanda mövcud iqtisadi və sosial inkişaf meyillərinin ətraf mühitə təsirlərinin dayanıqlı inkişaf baxımından qiymətləndirilməsi
Xülasə

Məqalədə ətraf mühit problemlərinin həllinə milli çərçivədə adekvat reaksiyanın verilməsi üçün ölkəmizdə mövcud iqtisadi və sosial inkişaf meyillərinin ətraf mühitə təsirləri dayanıqlı inkişaf baxımından qiymətləndirilmişdir.

Bu məqsədlə STIRPAT modelindən istifadə edərək SPSS tətbiqi proqram paketi vasitəsilə 2008-2017-ci illərin məlumatları əsasında avtomobil nəqliyyatından atmosfer havasına atılmış çirkləndirici maddələrin miqdarının əhalinin sayı və adambaşına düşən ÜDM-dən asılılığını əks etdirən model qurulmuş, avtomobil nəqliyyatından atmosfer havasına atılan çirkləndirici maddələrin miqdarının növbəti iki il üçün proqnoz qiymətləri hesablanmışdır.

Расим Сафаров, Арзу Тагиева
Оценка влияния существующих в Азербайджане тенденций экономического и социального развития на окружающую среду с точки зрения устойчивого развития
Резюме

В статье были проанализированы экологические последствия тенденций экономического и социального развития в нашей стране с точки зрения устойчивого развития, с тем чтобы обеспечить адекватный ответ на экологические проблемы в национальном контексте.

С этой целью, на основании информации 2008-2017 годов посредством пакета прикладной программы SPSS, используя модель STIRPAT разработана модель, отражающая зависимость количества выбрасываемых в атмосферу автомобильным транспортом загрязняющих веществ от численности населения и ВВП на душу населения, а также сделан

прогноз количества выбрасываемых в атмосферу автомобильным транспортом загрязняющих веществ на следующие два года.

Rasim Safarov, Arzu Taghiyeva

Assessment of the current economic and social development trends in Azerbaijan from the standpoint of sustainable development

Summary

Environmental impacts of economic and social development trends in our country have been assessed from the viewpoint of sustainable development in order to provide adequate response to environmental problems in the national context.

For this purpose, using the STIRPAT model, through the SPSS Application Package based on data from 2008-2017, the model that depicts the dependence of the quantity of pollutants emitted into the atmosphere from motor transport on the population and GDP per capita, is developed, as well as the forecast for the quantity of pollutants emitted in to the atmosphere from motor transport for the next two years is calculated.

Ədəbiyyat

1. http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.pdf.
2. https://undocs.org/ru/A/RES/70/1
3. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramı. İnsan inkişafı tədris vəsaiti. Bakı-2014.
4. Q.Ş.Məmmədov, M.Y.Xəlilov. "Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi". "Elm" nəşriyyatı. Bakı-2005.
5. The Sustainable Development Goals Report. 2017 United Nations New York.
6. P.E.Waggoner, J.H.Ausubel. A framework for sustainability science: a renovated IPAT identity, Proceedings of the National Academy of Sciences 99 (12), 7860-7865, 2002.
7. Grossman, Gene and Alan Krueger. Economic Growth and the Environment, Quarterly Journal of Economics 110:353-77, 1995.
8. Jeffrey M.Wooldridge. Introductory Econometrics: A Modern Approach, 2e. USA-2003.
9. Azərbaycan Respublikasında ekoloji cəhətdən dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Proqram. http://www.e-qanun.az/framework/1975
10. Richard York, Eugene A. Rosa, Thomas Dietz. Methods STIRPAT, IPAT and ImPACT: analytic tools for unpacking the driving forces of environmental impacts. Ecological Economics 46 (2003) 351_/365
11. Kuznets S.Economic growth and income inequality. Am Econ Rev 1955;45:1-28
12. "Atmosfer havasının mühafizəsinə dair" 2-TG (hava) №-li rəsmi statistika hesabatı forması və onun doldurulmasına dair göstəriş. Dövlət Statistika Komitəsi. 13 may 2013-cü il.
13. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin saytı: www.stat.gov.az.

AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATININ İNKİŞAFI FONUNDA QİYMƏTLƏRİN SƏVİYYƏSİ VƏ DİNAMİKASI

Elman Qasımzadə
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Qiymət statistikası şöbəsinin müdiri
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: elmang@azstat.org

Nigar Hüseynli
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Qiymət statistikası şöbəsinin aparıcı məsləhətçisi
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: nigarh@azstat.org

Açar sözlər: iqtisadi artım, ÜDM, inflyasiya, deflyasiya, istehlak qiymətləri indeksi, devalvasiya, tələb, təklif, işsizlik, məhsuldar məşğulluq, pul emissiyası, dövlət büdcəsinin gəlirləri, dövlət büdcəsinin xərcləri.
Ключевые слова: экономический рост, ВВП, инфляция, дефляция, индекс потребительских цен, девальвация, спрос, предложение, безработица, производственная занятость, денежная эмиссия, доходы государственного бюджета, расходы государственного бюджета.
Keywords: economic growth, GDP, inflation, deflation, consumer price index, devaluation, demand, supply, unemployment, productive employment, money emission, state budget revenues, state budget expenditures.

Elman Qasımzadə, Nigar Hüseynli
Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafı fonunda qiymətlərin səviyyəsi və dinamikası
Xülasə

Məqalədə inflyasiyanın yaranmasının səbəbləri, Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafı fonunda qiymətlərin ümumi səviyyəsinin artıb-azalması qeyd olunmuşdur. Qiymətlərin artımının iqtisadiyyata və əhalinin yaşayış səviyyəsinə təsiri araşdırılmışdır. Göstərilmişdir ki, iqtisadi inkişafın davamlı olması üçün düzgün pul-kredit siyasətinin həyata keçirilməsi və inflyasiyanın məqbul səviyyədə saxlanması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu səbəbdən də milli banklara olan dəstək, kreditlərə və faiz dərəcələrinə nəzarəti əhatə edən maliyyə monitorinqinin tətbiqi maliyyə intizamının möhkəmlənməsinə şərait yaratmışdır.

Эльман Гасымзаде, Нигар Гусейнли
Уровень и динамика цен на фоне развития экономики Азербайджана
Резюме

В статье проанализированы причины роста инфляции и изменения общего уровня цен на фоне развития экономики Азербайджана. Изучено влияние повышения цен на экономику и уровень жизни населения. Было показано, что правильная денежно-кредитная политика и небольшая инфляция необходимы для устойчивого экономического развития. Применение финансового мониторинга, охватывающего контроль за кредитами и процентными ставками,

а также поддержка национальных банков способствовали укреплению финансовой дисциплины.

Elman Gasimzade, Nigar Huseynli
The level and dynamics of prices in the background of the development of the Azerbaijan economy
Summary

This article mentioned reasons for uprising of inflation, changes in the general level of prices in the background of development of the Azerbaijan economy. The impact on the economy and living standards of the population were studied. It was shown that, proper monetary and credit policy and inflation at a reasonable level are essential for sustainable economic development. Therefore, the use of financial monitoring, covering the control of loans and interest rates, as well as the support of national banks, helped strengthen financial discipline.

Ədəbiyyat

1. "Azərbaycanda qiymətlər" statistik məcmuə. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2018.
2. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin saytı: www.stat.gov.az
3. T.S.Vəliyev. İqtisadi nəzəriyyə. Bakı-1999.
4. Qriqori Menkyu. Ekonomiksin əsasları. 2007.
5. Elçin Süleymanov, Ayaz Zeynalov. "Qlobal maliyyə böhranının Azərbaycan iqtisadiyyatına təsiri". (SSRN Electronic Journal), 2009.
6. "Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi" haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 2016-cı il 6 dekabr.
7. https://az.wikipedia.org/wiki/%C4%B0qtisadi_art%C4%B1m

SÜD İSTEHSALININ STATİSTİK TƏDQİQATININ TƏŞKİLİ MƏSƏLƏLƏRİ

Saleh Mövlamov
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Elmi araşdırmalar və statistik tədqiqat şöbəsinin aparıcı iqtisadçısı, i.ü.f.d.
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: movlamov@azstat.org

Nazilə Ağayeva
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Məlumatların toplanması texnologiyaları və statistik modelləşdirmə şöbəsinin müdir müavini
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: 05nazile@mail.ru

Açar sözlər: süd istehsalının statistikası, seçmə statistik müşahidə, seçmə əlaməti, təsviri statistika, müşahidənin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi, seçmə xətası.
Ключевые слова: статистика производства молока, выборочное статистическое наблюдение, признак выборки, описательная статистика, оценка качества наблюдения, ошибка выборки.
Keywords: statistics of milk production, sample statistical observation, sampling characteristic, descriptive statistics, observation quality assessment, sampling error.

Saleh Mövlamov, Nazilə Ağayeva
Süd istehsalının statistik tədqiqatının təşkili məsələləri
Xülasə

Məqalədə ev təsərrüfatlarında süd istehsalının statistik tədqiqatının təşkilinin metodoloji və texnoloji məsələləri göstərilmişdir. Kənd təsərrüfatı siyahıyaalınması məlumatlarından istifadə etməklə yerli cinsli inəkləri olan təsərrüfatların qruplaşdırılması, tədqiqat məlumatlarının statistik təhlili, qruplar üzrə yekunların hesablanması texnologiyası göstərilmişdir. Alınmış yekunların xətasının hesablanması üçün tədqiqatın məlumatlarının riyazi-statistik xarakteristikaları MS Office (Excel, Access) proqram paketindən istifadə edilərək tapılmışdır.

Салех Мовламов, Назиля Агаева
Вопросы организации статистического исследования производства молока
Резюме

В статье представлены методологические и технологические вопросы организации статистического исследования производства молока в домашних хозяйствах. Отражена группировка домашних хозяйств, имеющих местные породы коров, дан статистический анализ данных исследования и технология расчета результатов по группам с использованием данных сельскохозяйственной переписи. Для расчета погрешности полученных результатов были рассчитаны математико-статистические характеристики данных исследования с использованием программного обеспечения MS Office (Excel, Access)

Saleh Movlamov, Nazila Aghayeva
The organization of statistical research of milk production
Summary

The article presents methodological and technological issues of organizing a statistical research of milk production in households. A grouping of households with local cow breeds, a statistical analysis of the research data and a technology for calculating the results of the groups using agriculture census data were presented. For calculation the error of the results obtained, the mathematical and statistical characteristics of the research data were calculated using the MS Office (Excel, Access).

Ədəbiyyat

1. 2015-ci il kənd təsərrüfatı siyahıyaalınması. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2016.

2. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. İqtisadiyyatın ayrı-ayrı bölmələrində seçmə müayinələrin aparılması və subregistrlərin yaradılmasına dair metodiki tövsiyələr (ikinci hissə). Bakı-2001.
3. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Seçmə müayinələrin aparılmasına dair metodiki tövsiyələr. Bakı-2000.
4. Методологические положения по статистике. Вып.3/М 54 Госкомстат России. М., 2000. стр. 294.

СТАТИСТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ВЪЕЗДНОГО ТУРИЗМА В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

Назакят Мамедова
Главный экономист Отдела применения статистических инноваций Центра Научных Исследований и Статистических Инноваций
Государственного Комитета по Статистике Азербайджанской Республики
AZ 1136, город Баку, проспект Иншаатчылар 81
e-почта: nazaketm@azstat.org

Açar sözlər: turizm növləri, gəlmə turizm, turizm statistikası, turizm fəaliyyəti, turizm müəssisələri, turizm sənayesi, səfərin məqsədləri, nəqliyyat növləri, yerləşdirmə vasitələri.
Ключевые слова: виды туризма, въездной туризм, статистика туризма, туристская деятельность, туристские предприятия, туристская индустрия, цели поездки, виды транспорта, средства размещения.
Keywords: types of tourism, inbound tourism, tourism statistics, tourism activities, tourism enterprises, tourism industry, purposes of the trip, types of transport, means of accommodation.

Nəzakət Məmmədova
Azərbaycanda beynəlxalq gəlmə turizmin statistik aspektləri
Xülasə

Məqalədə turizmin növləri, turizm fəaliyyətinin istiqamətləri, beynəlxalq turizmin əsas göstəriciləri haqqında qısa məlumat verilmişdir. Məqalədə əsas məqsəd Azərbaycanda turizmin əsas növlərindən biri olan gəlmə turizmin nəzərdən keçirilməsidir. Məqalədə turizm müəssisələrinin fəaliyyəti, Azərbaycana gələn əcnəbi vətəndaşların dünya ölkələri üzrə bölüşdürülməsi, turistlərin səfərlərinin məqsədləri və istifadə olunan nəqliyyat növləri üzrə bölüşdürülməsi, turistlərin yerləşdirilməsi vasitələri kimi gəlmə turizmin əsas statistik göstəriciləri təhlil olunmuşdur. Məqalədə, həmçinin, turizm sektorunun inkişafı, iqtisadi gəlir gətirən bir çox istehsal sahələrinə turizmin təsiri, yerli müəssisələrin inkişafı haqqında və turizmin dayanıqlı inkişafı üçün ön şərtlər haqqında da bəhs olunmuşdur.

Назакят Мамедова
Статистические аспекты международного въездного туризма в Азербайджане
Резюме

В статье представлена краткая информация о видах туризма, направлениях туристской деятельности, основных показателях международного туризма. Главной целью статьи является рассмотрение въездного туризма в Азербайджане, который является одним из основных видов туризма. В статье анализируются основные статистические показатели въездного туризма, такие как деятельность туристских предприятий, распределение иностранных граждан, посетивших Азербайджан, по странам мира, распределение туристов по целям поездки и видам используемого транспорта, средства размещения туристов. В

статье также говорится о развитии туристического сектора, влиянии туризма на многие отрасли производства, приносящие экономическую выгоду стране, развитии местных предприятий и предпосылках устойчивого развития туризма.

Nazakat Mammadova

Statistical aspects of international inbound tourism in Azerbaijan

Summary

The article provides a brief information on the types of tourism, the directions of tourist activity, the main indicators of international tourism. The main purpose of the article is to consider inbound tourism in Azerbaijan, which is one of the main types of tourism. The article analyzes the main statistical indicators of inbound tourism, such as the activities of tourist enterprises, the distribution of foreign citizens, who visited Azerbaijan, by countries of the world, the distribution of tourists by purpose of the trip and the types of transport used, means of accommodating tourists. The article also talks about the development of the tourism sector, the impact of tourism on many industries that bring economic benefits to the country, the development of local enterprises and the prerequisites for sustainable tourism development.

Литература

1. В.С.Новиков. Организация туристской деятельности. Издательский центр «Академия». Москва-2013.
2. Г.А.Яковлев. Экономика и статистика туризма. Учебное пособие. 2-е издание. Москва-2004.
3. «Государственная программа развития туризма в Азербайджанской Республике в 2010-2014 годах» от 6 апреля 2010 года. https://azertag.az
4. Статистика туризма. Под редакцией доктора географических наук, кандидата экономических наук, профессора А.Ю.Александровой. Москва-2014.
5. Социальная статистика. Под редакцией члена-корреспондента Российской Академии наук И.И.Елисеевой. 3-е издание. «Финансы и статистика». Москва-2003.
6. https://www.stat.gov.az/source/tourism
7. https://news.day.az/economy/966408.html
8. http://www.polevskoy-turcentr.ru/studentam/3/chitaem.html

MİLLİ TƏHLÜKƏSİZLİK, İQTİSADİ TƏHLÜKƏSİZLİK VƏ QİDA TƏHLÜKƏSİZLİYİ ZƏNCİRİ

Xaqani Məcidov
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Sənaye və tikinti statistikası şöbəsinin məsləhətçisi
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: xaqanim@azstat.org

Açar sözlər: təhlükəsizlik**,** milli təhlükəsizlik, milli maraqlar, iqtisadi təhlükəsizlik, qida təhlükəsizliyi, konsensus, QHT, KİV, Strateji Yol Xəritəsi.
Ключевые слова: безопасность, национальная безопасность, национальные интересы, экономическая безопасность, безопасность пищевых продуктов, консенсус, НПО, СМИ, Стратегическая Дорожная Карта.
Keywords: security, national security, national interests, economic security, food security, consensus, NGO, mass media, Strategic Road Map

Xaqani Məcidov

Milli təhlükəsizlik, iqtisadi təhlükəsizlik və qida təhlükəsizliyi zənciri

Xülasə

Məqalədə qida təhlükəsizliyinin iqtisadi təhlükəsizlikdə, eləcə də milli təhlükəsizlikdə sahib olduğu əhəmiyyətindən bəhs olunmuşdur. Qida təhlükəsizliyinin milli təhlükəsizliyin tərkib hissələri ilə qarşılıqlı əlaqəsi təsvir olunmuş, son dövrlərdə ölkədə qida təhlükəsizliyinin təmin olunması isitiqamətində həyata keçrilən mühüm tədbirlər qeyd olunmuşdur. Məqalənin sonunda ölkəmizin qida təhlükəsizliyinin təmin olunması səviyyəsini özündə ehtiva edən bəzi statistik cədvəllər verilmiş və həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində əldə olunan müsbət dəyişikliklər göstərilmişdir.

Хагани Меджидов

Цепь национальной безопасности, экономической безопасности и пищевой безопасности

Резюме

В статье повествуется о роли пищевой безопасности в экономической безопасности, а также о ее значимости в национальной безопасности. Описывается взаимосвязь между пищевой безопасностью и составными частями национальной безопасности, отмечаются значимые меры, предпринятые в стране в последние времена в целях обеспечения пищевой безопасности. В конце статьи даны статистические таблицы, отражающие уровень обеспечения пищевой безопасности в нашей стране и отражены позитивные изменения в результате принятых мер.

Khagani Majidov

National security, economic security and food security chains

Summary

The article deals with the importance of food security in economic security as well as national security. There was described the relationship between food security and the components of the national security, and recent important measures, which have been taken to ensure food security in the country. At the end of the article there were given some statistical tables containing the level of food security in our country and positive changes were made as a result of the measures taken.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin internet saytı: www.stat.gov.az.
2. Azərbaycan Respublikasının Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyası. Bakı-2007.
3. Milli təhlükəsizlik haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı-2004.
4. Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin internet saytı: www.afsa.gov.az
5. Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi.

METODOLOGİYA

SOSİAL HESABLAR MATRİSİNİN QURULMASI VƏ TƏTBİQLƏRİ

Yadulla Həsənli

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin nəzdində

İqtisadi Araşdırmalar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktoru, i.e.d., prof.

AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6

e-poçt: yadulla59@mail.ru

Günay Rəhimli

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin nəzdində
İqtisadi Araşdırmalar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun doktorantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: g_rehimli@mail.ru

Açar sözlər: Sosial Hesablar Matrisi, SHM-in balanslaşdırılması, ümumi tarazlıq modelləri, multiplikator modeli, dövriyyə axını modeli.
Ключевые слова: Матрица Социальных Счетов, балансировка МСС, модели общего равновесия, мультипликаторная модель, модель циркуляционного потока.
Keywords: Social Accounting Matrix, balancing of SAM, general equilibrium models, multiplier model, circulation flow model.

Yadulla Həsənli, Günay Rəhimli
Sosial Hesablar Matrisinin qurulması və tətbiqləri
Xülasə

Məqalədə ölkə iqtisadiyyatında baş verən bütün prosesləri tam şəkildə özündə əks etdirən və Ümumi tarazlıq modelləri üçün əsas mənbələrdən biri olan Sosial Hesablar Matrisinin əsas xüsusiyyətləri, qurulma metodologiyası, matrisin qurulması zamanı rast gəlinən problemlər araşdırılmışdır. Bu məqsədlə SHM-in ümumi strukturu və elementləri və balanslaşdırma üsulları nəzərdən keçirilmiş və onun tətbiqləri, xüsusi halda SHM multiplikator modeli haqqında məlumat verilmişdir. Ekzogen və endogen hesablar, onlar arasındakı əlaqələr təhlil edilmişdir. Kənd təsərrüfatı sahəsinin ixracının artmasına uyğun iqtisadiyyatda multiplakativ effektlər qiymətləndirilmişdir.

Ядулла Гасанли, Гюнай Рагимли
Создание и применение Матриц Социальных Счетов
Резюме

В статье рассмотрены основные свойства, методология построения и проблемы, возникающие при построении матрицы социальных счетов (МСС), которая полностью отражает все процессы, происходящие в экономике страны, и является одним из ключевых источников для равновесных моделей. С этой целью были рассмотрены общая структура и элементы, методы балансировки МСС и сделан обзор его применения, в частности модель мультипликатора МСС.

Yadulla Hasanli, Gunay Rahimli
Construction and application of Social Accounting Matrix
Summary

The article examines the main features of the Social Accounting Matrix, the methodology of its construction, and the problems encountered during the construction of the matrix, which fully reflect all the processes that take place in the country's economy and are one of the key sources for General Equilibrium Models. To this end, the general structure and elements of the SAM, balancing methods and its application were reviewed, in particular the information about SAM multiplier model was provided.

Ədəbiyyat

1. G. Pyatt, J.I. Round. Social accounting matrices: a basis for planning. The World Bank, Washington D.C , 1985, 276 p.
2. G. Pyatt . 'A SAM Approach to Modelling', Journal of Policy Modelling, 1988. 10(3): 327-352.

3. Y.H.Həsənli. Azərbaycan iqtisadiyyatının sahələrarası əlaqələrinin modelləşdirilməsi. Bakı-2012. “Elm”. səh. 205.
4. B.Gök, M.Karadağ. Türkiyə ekonomisi için 2002 yılı Sosyal Hesaplar Matrisi. Ege akademik bakış. 2013, № 3, səh. 325-335.
5. C.Breisinger, M.Thomas, J.Thurlow. Social accounting matrices and multiplier analysis. Food Security in Practice technical guide. Washington D.C. International Food Policy Research Institute. 2015.
6. Erginbay Uğurlu. Sosyal Hesaplar Matrisi üzərinə bir araştırma. MPRAPaper No. 60344, posted 7. January 2015.
7. Robinson, S., A. Cattaneo, and M. El-Said. Updating and estimating a social accounting matrix using cross entropy methods. Economic Systems Research. 2001, 13 (1): 47–64 s.
8. I.Fofana, A.Lemelin, J.Cockburn. Balancing A Social Accounting Matrix: Theory and application. CIRPEE, Universite Laval. 2005
9. Pyatt, G. and J. I Round (1979) 'Accounting and Fixed Price Multipliers in a SAM Framework', Economic Journal, 89: 850-873.
10. Construction of Social Accounting Matrixes (SAM) of Azerbaijan, Kazakhstan and Kyrgyzstan and multiplicative models Malik Mehdiyev, Suat Lemi Sisik, ECO2014, 2nd International Conference on Energy, Regional Integration and Socio-Economic Development Baku, Azerbaijan October 1-3, 2014.
11. H.Erten. Türkiye için Sektörel Sosyal Hesaplar Matrisi Üretme Yöntemi ve İstihdam üzerine bir hesaplanabilir Genel Denge Modeli Uygulaması. DPT-Uzmanlık Tezleri, Yıllık programlar ve konjonktür genel müdürlüğü. Ankara 2000.
12. Руководство по составлению тавлиц затрат-выпуска и их анализу, ООН, Нью-Йорк, 2000, Серия F, N 74, стр. 204.
13. G.Pyatt and E.Thorbecke. Planning Techniques for a Better Future. ILO, Geneva, 1976
14. Vilayat Valiyev, Malik Mehdiyev, Arzu Suleymanov, Elnur Alakbarov, Rauf Musayev. Principal Features of Building Social Accounts Matrix and Improving Statistical Database for Eco-countries. Chinese Business Review, October 2014, Vol. 13, No. 10, 611-623 s.
15. A.A.Elbushra, I.El-Dukheri, A.A.Salih, R.M.Elzaki. Sam-Based Accounting Modeling and Analysis Sudan 2000. EcoMod 2010, 18 p.
16. R.P. Byron, The Estimation of Large Social Account Matrices.1978. Journal of the Royal Statistical Society, Series A, 141(3), 359-367 p.
17. Steven J.Keuning And Willem A. De Ruijter. Guidelines to the Construction of a Social Accounting Matrix. Institute of Social Studies and TEBODIN Consulting Engineers, The Hague.
18. G. Pyatt ‘Some Early Multiplier Models of the Relationship Between Income Distribution and Production Structure’, Economic Systems Research, 13(2): 139-164.
19. G.Pyatt and J.I.Round (1977) ‘Social Accounting Matrices for Development Planning’, Review of Income and Wealth, Series 23, No.4; 339-364.
20. Pyatt, G. and J.I.Round, with J.Denes (1984) ‘Improving the Macroeconomic Database: A SAM for Malaysia, 1970’, World Bank Staff Working Paper No 646, The World Bank, Washington D. C.
21. Stone, J.R.N. ‘The Disaggregation of the Household Sector in the National Accounts’, G.Pyatt and J. I. Round (eds), Social Accounting Matrices: A Basis for Planning. The World Bank, Washington D.C.; 145-185, 1985.
22. Telli, Ç.,“Sosyal Hesaplar Matrisi Üretme Yöntemi ve Türkiye Uygulaması”. Planlama Uzmanlığı Tezi, DPT, Ankara, 2004.

İDXAL VƏ İXRACIN STATİSTİK MODELLƏŞDİRİLMƏSİ

Zərifə Nağıyeva
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi

Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Elmi araşdırmalar və statistik tədqiqatlar şöbəsinin müdiri
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti, 81
e-poçt: zarifan@azstat.org

Füzuli Saleh oğlu
Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin əməkdaşı
e-poçt: f.movlamov@gmail.com

Açar sözlər: əsas makroiqtisadi göstəricilər, idxal və ixrac, riyazi-statistik təhlil, statistik modelləşdirmə, reqressiya modeli.
Ключевые слова: основные макроэкономические показатели, импорт и экспорт, математическо-статистический анализ, статистическое моделирование, регрессионная модель.
Keywords: main macroeconomic indicators, import and export, mathematical-statistical analysis, statistical modeling, regression model.

Zərifə Nağıyeva, Füzuli Saleh oğlu
İdxal və ixracın statistik modelləşdirilməsi
Xülasə

Məqalədə ixrac və idxalın statistik modelləşdirilməsinin metodologiyası araşdırılmışdır. Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) tövsiyələrinə uyğun olaraq modelə idxal və ixraca təsir edən amillər kimi ÜDM, valyuta məzənnəsi, istehlak qiymətləri indeksi daxil edilmişdir. Modelə daxil olan makroiqtisadi göstəricilərin riyazi-statistik təhlili aparılmışdır. Statistik təhlil ixrac, ÜDM, idxal və valyuta məzənnəsi arasında yüksək korrelyasiya əlaqəsi olduğunu göstərmişdir. Bu göstəricilərin əsasında ixrac və idxal modelləri qurulmuşdur. İxrac modelində ÜDM və idxal arasında multikollinearlıq olduğuna görə idxal göstəricisi modeldən çıxarılmışdır. İdxal modelində isə ÜDM və ixrac arasında multikollinearlıq olduğuna görə ixrac göstəricisi modeldən çıxarılmışdır. Hazırlanmış statistik modellərdən ixrac və idxalın proqnozlarında istifadəsi əsaslandırılmışdır.

Зарифа Нагиева, Физули Салех оглу
Статистическое моделирование импорта и экспорта
Резюме

В статье рассматривается методология статистического моделирования экспорта и импорта. В соответствии с рекомендациями Международного Валютного Фонда в модели импорта и экспорта были включены ВВП, обменные курсы и индекс потребительских цен, проведен их математико-статистический анализ. Статистический анализ показывает, что существует высокая корреляция между экспортом, ВВП, импортом и обменными курсами. На основе этих показателей были созданы модели экспорта и импорта. Поскольку в модели экспорта между ВВП и импортом существует мультиколлинеарность, индикатор импорта был удален из модели. В модели импорта показатель экспорта был удален из-за мультиколлинеарности между ВВП и экспортом. Обосновано использование разработанных статистических моделей для прогнозов экспорта и импорта.

Zarifa Naghiyeva, Fuzuli Saleh oglu
Statistical modeling of import and export
Summary

The article examines the methodology of statistical modeling of export and import. In accordance with the recommendations of the International Monetary Fund (IMF) GDP, exchange rate and the consumer price index have been included in the import and export model. A mathematical and statistical analysis of the macroeconomic indicators included in the model was carried out. Statistical analysis shows that there is a high correlation between export, GDP, import

and exchange rate. Based on these indicators, models of export and import were created. Since the export model has the multicollinearity between GDP and import, the import indicator has been removed from the model. In the import model, the export indicator was removed from the model due to the multicollinearity between GDP and export. The use of the developed statistical models for export and import forecasts is justified.

Ədəbiyyat

1. Bulletin of the International Statistical Institute. Session 51. Tome LVII. Istanbul 1997.
2. Статистическое моделирование и прогнозирование. Учеб. С78 пособие/ Г.М.Гамбаров, Н.М. Журавель, Ю.Г.Королев и др.; Под ред. А.Г.Гранберга.-М.: Финансы и статистика, 1990. стр. 383.
3. Белорусская экономика: анализ, прогноз, регулирование. Экономический бюллетень Научно-исследовательского экономического института Министерства экономики Беларусь. № 1 (79) январь 2004.
4. https://www.stat.gov.az/source/trade/
5. https://www.stat.gov.az/source/system_nat_accounts/
6. https://www.azstat.org/Calcul_IQI/
7. В.Н.Сулицкий. Методы статистического анализа в управлении: Учеб. Пособие. М. Дело, 2002. стр. 520.
8. www.spss.org. SPSS for beginners.

PUL VƏ KAPİTAL ANLAYIŞLARINA ALTERNATİV YANAŞMA: PULA POTENSİAL KAPİTAL YANAŞMASI VƏ MALİYYƏ RESURSLARININ ƏDALƏTLİ BÖLGÜSÜ

Samir Ağayev

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

"Maliyyə və maliyyə institutları" kafedrasının dissertantı

AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6

e-poçt: samir.aghaev@gmail.com

Açar sözlər: kapital, investisiya, faiz, mənfəət, kəsirli bankçılıq sistemi, pula potensial kapital yanaşması, pula həqiqi kapital yanaşması, pulun zaman dəyəri.

Ключевые слова: капитал, инвестиция, проценты, прибыль, дефицитная банковская система, потенциальный подход к деньгам на капитал, подход к капиталу на реальные деньги, временная стоимость денег.

Keywords: capital, investment, percent, profit, fractional-banking system, potential capital approach to money, real capital approach to money, time value of money.

Samir Ağayev

Pul və kapital anlayışlarına alternativ yanaşma: pula potensial kapital yanaşması və maliyyə resurslarının ədalətli bölgüsü

Xülasə

Məqalədə dəyər, sərvət, pul, mənfəət, kapital və investisiya anlayışlarının mahiyyəti dəqiqləşdirilməklə yeni yanaşma ortaya qoyulmuşdur. Araşdırma zamanı həm iqtisadi kateqoriyaların, həm nəzəriyyələrin, həm də mövcud vəziyyətin müqayisəli təhlili aparılmış və yeni yanaşmalar ortaya qoyulmuşdur. Məqalədə təqdim edilmiş təhlillər qeyd edilən iqtisadi kateqoriyaların funksiyalarını dəqiqləşdirməklə yeni nəzəri yanaşmaların meydana çıxması üçün baza rolunu yerinə yetirir. Məqalədə qarşıya qoyulmuş məqsədlərə çatmaq üçün müqayisə, müşahidə və təhlil metodlarından istifadə edilmişdir. Məqalədə qeyd edilən problemlərin mahiyyəti, səbəbləri araşdırılaraq onların mahiyyəti haqqında bir sıra təkliflər verilmişdir.

Самир Агаев

Альтернативный подход к понятию денег и капитала: потенциальный капитальный подход к деньгам и справедливое распределение финансовых ресурсов

Резюме

Цель статьи - продемонстрировать новый подход, четко изложив суть ценности, богатства, денег, прибыли, капитала и инвестиций. В ходе исследования был проведен сравнительный анализ как экономических категорий и теорий, так и текущей ситуации и были использованы новые подходы. Анализ, представленный в статье, может служить базой для новых теоретических подходов путем уточнения функций этих экономических категорий. Для достижения целей, поставленных в статье, были использованы методы сравнения, наблюдения и анализа. Были изучены сущность и причины проблем, упомянутых в статье.

Samir Aghayev

An alternative approach to money and capital concepts: the potential capital approach to money and the fair allocation of financial resources

Summary

In the article, the meaning of value, wealth, money, profit, capital and investment has been further clarified, and a new approach has been introduced. During the research, comparative analysis of both economic categories and theories and the current situation have been carried out and new approaches have been emerged. The analysis which presented in the article will base for emergence of new theoretical approaches with clarifying the functions of mentioned economic categories. Comparison, observation and analysis methods have been used in order to achieve the goals set out in the article. The essence and reasons of the problems mentioned in the article have been investigated and some suggestions about their essence have been presented.

Ədəbiyyat

1. M.X.Meybullayev. İslam iqtisadiyyatı. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti. Bakı-2001.
2. İktisat. Prof.Dr.Zeynel Dinler. V baskı. Bursa-2012.
3. Para, faiz ve İslam. İslam İlimler Araştırma Vakfı. İstanbul-1992.

4. Qreqori Menkyu. Ekonomiksin əsasları. 2-ci nəşr. Bakı-2009.
5. Z.Məmmədov. Pul, kredit, banklar. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti. III nəşr, Bakı-2008.
6. Abdullah M.Küçükkalay. İktisadi Düşüncü Tarihi. 2. Baskı. Beta. İstanbul-2010.
7. İslam İktisadina Giriş. Ahmet Tabakoğlu. 2. Baskı. Dergah. İstanbul-2008.
8. M.X.Meybullayev. İqtisadi təlimlər tarixi. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti. II nəşr, Bakı-2005.
9. Siyasi İqtisad (1-ci hissə), Müəl.kollek. Bakı-1979.
10. N.Gregory Mankiw. Macroeconomics, 2013.
11. “Adil ekonomik düzen” programı. Prof.Necmeddin Erbakan. TBMM kütübhanesi (https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/bitstream/handle/11543/2631/199601001.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
12. Abdülaziz Bayındır. Ticaret ve Faiz. Süleymaniye Vakfı. İstanbul-2007.
13. Sami Uslu. İslamda faiz yasağı və çağdaş finans. Zafer yayınları. 2005.
14. Para, faiz ve İslam. İslam İlimler Araştırma Vakfı, İstanbul-1992
15. Yuval Noah Harari. Tərc. Samir Bulut. Bəşəriyyətin qısa tarixi. Bakı-2017.

Dizayner: Xatirə Qasımova
Korrektor: Arzu Salmanova
Çapa imzalanmışdır: 14.11.2018